ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Σὲ κάθε τεῦχος, στὴ στήλη αὐτή, θὰ καταγράφονται τὰ παλιὰ ἢ νέα θεατρικὰ ἔργα, ποὺ ἀποφασίστηκε νὰ γυριστοῦν ταινίες ἀπὸ διάφορες κινηματογραφικὲς ἑταιρίες, σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Θρυλικὴ μορφὴ τῆς Κομμέντια ντελλ Ἄρτε ὁ «Πουλτσινέλα», ἔχει γοητεύσει τὸν διάσημο ἰταλὸ σκηνοθέτη Ρομπέρτο Ροσσελίνι καὶ μιὰ νέα ταινία του ἔχει ἥρωα τὸν ἤθοποιὸ τοῦ 17ου αἰώνα Πολισινέλ, ποὺ πέρασε στὴν ἱστορία τοῦ Θεάτρου μὲ τὴν μάσκα τοῦ Πουλτσινέλα. Τὸν ρόλο θὰ ὑποδυθεῖ ὁ Σάρλ Ἀζναβούρ.

Νεοφερμένος στὸν Κινηματογράφο ὁ Ἰονέσκο, εἶναι ὁ σεναρίστας ἀλλὰ καὶ ὁ σκηνοθέτης ἑνὸς ἀπ' τὰ σκέτς τοῦ σπονδυλωτοῦ Γαλλικοῦ φίλμ «Τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα». Στὴν «Ὀργὴ»—αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα τοῦ σκέτς—δίνεται ἀνάγλυφη ἡ Ἰονεσκικὴ ἰδιοσυστασία. Σ' ἕνα μικρό, γαλήνιο, εὐτυχισμένο χωριουδάκι ἀρχίζει ἕνας συζυγικὸς καυγᾶς, καθὼς ὁ σύζυγος βρίσκει στὴ σοῦπα του μιὰ μύγα! Κυριεύεται ἀπὸ τρομερὴ ὀργὴ καὶ βρίζει τὴ γυναίκα του. Ἀλλ' ἡ «ὀργὴ» σὰν μιὰ μικρὴ μπάλλα χιονιοῦ μετατρέπεται, γρήγορα, σὲ χιονοστιβάδα, ποὺ παρασύρει τὰ πάντα στὸ πέρασμά της: τοὺς γείτονες, τὴ χωροφυλακή, τὴν πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία, τὴ Νομαρχία, τὴν Κυβέρνηση..... Ἡ παγκόσμια σύρραξη εἶναι μοιραία. Καὶ τὸ 'κλοῦ' τοῦ σαρκαστικοῦ παιχνιδιοῦ τοῦ Εὐγένιου Ἰονέσκο εἶναι ἡ ἐμφάνιση μιᾶς ἐκφωνήτριας τῆς Τηλεοράσεως ποὺ ἀναγγέλει τὸ τέλος τοῦ Κόσμου καὶ τῆς Ὀργῆς!....

Τὸ νέο φίλμ τοῦ Κλώντ Σαμπρὸλ—ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ γνωστοὺς ἐκπρόσωπους τοῦ Γαλλικοῦ «Νέου Κύματος»—ἔχει τὸν τίτλο «Ὀφηλία». Χωρὶς νὰ 'χει ἄμεση σχέση μὲ τὴν ἡρωΐδα τοῦ Σαιξπηρικοῦ «Ἄμλετ», τὸ φίλμ τοῦ Σαμπρὸλ τοποθετεῖται κάτω ἀπ' τὸν ἀστερισμὸ τοῦ Σαίξπηρ μὲ μιὰ ἰδιότυπη, σύγχρονης μορφῆς, ἐπέκταση. Δηλαδή, ἕνας νέος, βαθύτατα ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν φυσιογνωμικὴ ὁμοιότητά του μὲ τὸν Σαιξπηρικὸ ἥρωα ἐπιχειρεῖ νὰ μετατρέψει σὲ Ὀφηλία μιὰ νεαρὴ κοπέλα. Τὸ τέλος ταυτίζεται μὲ τὸ ἀναπόφευκτο δράμα, μακρινὸ ἀλλὰ εὐκρινῆ ἀντίλαλο τοῦ Σαιξπηρικοῦ ἔργου. Πρωταγωνιστοῦν ἡ Ἀλίντα Βάλλι, ἡ Ζυλιὲτ Μενιέλ, ὁ Ἀντρὲ Ζοσλύν, Κλώντ Σερβάλ, Ρομπὲρ Μπυρνιέ.

Τὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Ντύρερματ «Ἡ ἐπίσκεψη τῆς γηραιᾶς κυρίας»—ποὺ παρουσίασε, πέρυσι, μὲ ἐπιτυχία τὸ Ἐθνικὸ Θέατρον—θὰ μεταφερθεῖ στὴν ὀθόνη μὲ σκηνοθεσία τοῦ Βρεταννοῦ Λῆ Τόμπσον καὶ πρωταγωνίστρια τὴν Ἴνγκριντ Μπέργκμαν. Τὸν κύριο ἀνδρικὸ ρόλο θὰ ὑποδυθεῖ ὁ Ἄντονυ Κουήν.

Κάθε ἔργο τοῦ Τενεσῆ Οὐίλλιαμς βρίσκεται κάτω ἀπὸ διπλὸ ἀστερισμό: Θέατρο καὶ Κινηματογράφος. Ὁ Οὐίλλιαμς εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν εὐνοημένος ἀπὸ τὸν Κινηματογράφο θεατρικὸς συγγραφέας («Λεωφορεῖο ὁ πόθος», «Ρόζ-τατοῦ», «Ξαφνικὰ πέρυσι τὸ καλοκαίρι», «Ἡ λυσσασμένη γάτα», «Καλοκαίρι καὶ καταχνιὰ» κ.ἄ.). Βενιαμὶν τῶν σχέσεων Οὐίλλιαμς—Χόλλυγουντ, «Τὸ γλυκὸ πουλὶ τῆς νειότης». Πρωταγωνιστοῦν ὁ Πὼλ Νιοῦμαν, ἡ Τζέραλντιν Πέητζ καὶ ἡ Σίρλεϋ Νάϊτ. Σκηνοθεσία τοῦ Ρίτσαρντ Μπρούκς. Τὰ 'ἔξωτερικὰ' τῆς ταινίας γυρίσθηκαν στὸ Σὰν Πέντρο τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὅπου διαδραματίζεται τὸ ἔργο τοῦ Οὐίλλιαμς.

Ἡ θεατρικὴ διασκευὴ τῆς νουβέλας τοῦ Γκόγκολ «Νύχτα πρὶν ἀπ' τὰ Χριστούγεννα» ἀποτελεῖ τὴ βάση τοῦ σενάριου μιᾶς νέας Σοβιετικῆς ταινίας, ποὺ σκηνοθετεῖ ὁ Ἀλέξανδρος Ρόου. Πρωταγωνιστοῦν οἱ Λουντμίλλα Μιζνικόβα, Γιοῦρι Τβάρωφ, Γκέοργκ Μιλιάρα κ.ἄ. Ἐπίσης μεταφέρεται στὴν ὀθόνη ὁ «Κατεργαρᾶκος» τοῦ Μ. Σολόχωφ ἀπὸ τὸν σκηνοθέτη Ε. Κορογκώφ. Τὸν πρῶτο ρόλο τοῦ ἔργου, ὑποδύεται ὁ ἐξάχρονος Βελούδια Σεμιόνωφ.

Τὸ θεατρικὸ δράμα τοῦ Ντιέγκο Φάμπρι «Ἡ δίκη τοῦ Χριστοῦ»—τὸ ἔργο ἔχει περιληφθεῖ στὸ δραματολόγιο καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ μας Θεάτρου—πρόκειται νὰ γυρισθεῖ ταινία ἀπὸ τὸν Γάλλο σκηνοθέτη Ζὰν-Πιὲρ Μελβίλ.

«Ἡ θαυματοποιὸς» τὸ γνωστὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Οὐίλλιαμ Γκίψον, ποὺ παίχθηκε στὴν Ἀθήνα μὲ τὸν τίτλο «Τὸ θαῦμα τῆς Ἄννυ Σάλλιβαν» μεταφέρεται στὴν ὀθόνη ἀπὸ τὸν Ἴρβινγκ Ράππερ. Πρωταγωνιστεῖ ἡ Ἄν Μπάνκφροστ, ποὺ ὑπεδύθη καὶ στὸ Μπροντγουαίη τὸν ρόλο τῆς κεντρικῆς ἡρωΐδας.

Μιὰ ἀπ' τὶς πρῶτες Ἀγγλοϊταλικὲς συνεργασίες στὸν κινηματογραφικὸ τομέα βασίζεται στὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Ρόμπερτ Μάλλετ «Τὸ πλήρωμα συμπληρωμένο». Τὸ φίλμ ἔχει σκηνοθετηθεῖ ἀπὸ τοὺς Τζιόρτζιο Τζεναρέλι καὶ Ρόϋ Μπαίηκερ. Τὸ θέμα του ἀναφέρεται στὸν ναυτικὸ πόλεμο, στὴ Μεσόγειο κατὰ τὸ 1941. Πυρήνας τοῦ σενάριου ἡ δράση δυὸ ἰταλῶν βατραχανθρώπων ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ τινάξουν στὸν ἀέρα ἕνα Ἀγγλέζικο θωρηκτό. Τὸ θέμα ἔχει περισσότερο ψυχολογικὸ χαρακτήρα καὶ λιγότερο περιπετειώδη τόνο. Μικτὴ καὶ ἡ ὁμάδα τῶν ἠθοποιῶν: οἱ Ἄγγλοι Τζὼν Μίλλς, Μάϊκλ Ράλφ, Μόραιη Γουῶτσον, Ρόμπερτ Στιοῦ καὶ οἱ Ἰταλοὶ Ἔττορε Μάνι, Ρομπέρτο Ρίσσο καὶ Λεονάρντο Κορτέζε.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ "ΘΕΑΤΡΟ"

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Δυὸ στίχοι στὸν Πρόλογο τῶν 'Βακχῶν'

στὸ παλάτι κοντὰ καὶ παραδίπλα
χαλάσματα σπιτιοῦ ποὺ γκρεμισμένο

γινήκαν, ἀπὸ λάθος μεταγραφῆς, ἕνας:

στὸ παλάτι κοντὰ ποὺ γκρεμισμένο.

Ἐπίσης στὴν α' στήλη τῆς σελ. 58, στὸ στίχο:

ποὺ τ' ἄραχλά σου χέρια ἔχουνε πράξει,

τὸ 'σου' πρέπει νὰ εἶναι 'σας':

ποὺ τ' ἄραχλά σας χέρια κτλ.

Τέλος, ἡ σημείωση τῆς σελ. 60: *Φεύγει*, σωστὸ εἶναι νὰ διορθωθεῖ: *Φεύγουν*.

Παρακαλῶ νὰ δημοσιευτεῖ ἡ διορθωτικὴ αὐτὴ ἐπιστολή μου.

Εὐχαριστώντας
ΠΑΝΑΓΗΣ ΛΕΚΑΤΣΑΣ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΠΟΡΙΑ

Ἀγαπητὸ «Θέατρο»,

Εἰλικρινῆ συγχαρητήρια γιὰ τὴν ἔξοχη ἐμφάνιση καὶ τὸ «πυκνό» σου περιεχόμενο. Κυριολεκτικὰ «συμπληρώνεις ἕνα κενό». Θά'θελα μόνο νὰ σταματήσω λίγο στὴν «Κριτικὴ τῆς Κριτικῆς» καὶ ἰδιαίτερα σὲ δύο σημεῖα:

Α'. Ὁ γαλλόθρεφτος κριτικὸς τῆς Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδας, — ποὺ δικαίως ἐμπαίζεται ὡς «ἀγγέλων ἀνάδοχος»— εἶναι φανερὸ πὼς ἔκαμε σύγχυση τῆς «Φαίδρας» τοῦ Ρακίνα μὲ τὸν «Ἱππόλυτο στεφανηφόρο» τοῦ Εὐριπίδη. Γιατί, καθὼς εἶναι γνωστό, ὁ «Θηραμένης» αὐτός, πού, φυσικά, καμμιὰ σχέση δὲν μπορεῖ νά'χει μὲ τὸν ὁμώνυμο ἀθηναῖο πολιτικὸ τοῦ Ε' π. χ. αἰώνα, εἶναι πλάσμα τῆς μεγαλοφυοῦς φαντασίας τοῦ Ρακίνα. Εἶναι, γιὰ τὸ γάλλο δραματουργό, ὁ «gouverneur» τοῦ Ἱππόλυτου καὶ στὴν Ε' πράξη τῆς «Φαίδρας» του, ὁ Ρακίνας τὸν βάζει νὰ διηγηθεῖ τόσον ἔξοχα τὸ θάνατο τοῦ ἥρωα:

A peine nous sortions des portes de
Il était sur son char... [Trézène,

Β'. Μιὰ ἀπορία: Καμμιὰ θέση δὲν εἶδα νὰ παίρνει ὁ «Ἀστερίσκος» γιὰ κεῖνο ποὺ γράφτηκε σ' ἐφημερίδα τῆς πρωτεύουσας, ἀπὸ θεατρικὸ κριτικό, πὼς δηλ. ὁ Αἴγισθος, ἐλέῳ σκηνοθέτη, σώζεται—δὲν ἐκτελεῖται — στὴ σοφόκλειαν «Ἠλέκτρα» τοῦ Βασιλικοῦ. Ἐπειδὴ ἔχω ἀνατρέξει ἤδη στὸ ἴδιο κείμενο κ' ἔγραψα μάλιστα σχετικὰ καὶ στὸ περιοδικὸ «Αἰτωλικὰ Γράμματα», παραθέτοντας τοὺς ἀκροτελεύτιους στίχους τῆς «Ἠλέκτρας» (1500—1510), μένω πάντα μὲ τὴν ἀπορία, ἂν ὁ Σοφοκλῆς ὁ ἴδιος—κι ὄχι ὁ Σκηνοθέτης—ἐκτελεῖ ἢ ὄχι τὸν Αἴγισθο, ἀφοῦ στοὺς στίχους ποὺ ἀναφέρω, προοπτικὴ μόνο «πικρῆς θανῆς» διαγράφει ὁ ποιητὴς —κι ὄχι «ἐκτέλεση» τοῦ θρασύδειλου σφετεριστῆ τοῦ μυκηναϊκοῦ θρόνου.

Δὲν θὰ μποροῦσε τάχα νὰ μᾶς ἐξηγήσει κάποιος, σὲ ποιὸν ἀκριβῶς στίχο τοῦ Σοφοκλέους βρῆκε τὸ Θάνατο τοῦ Αἴγισθου, γιὰ νὰ μπορέσουμε ἔτσι κ' ἐμεῖς νὰ καταδικάσουμε «ἐπὶ ἐπιεικείᾳ» καὶ «χαρισμῷ»,— ἢ ν' ἀπαλλάξουμε, ἂν πρέπει — τὸν σκηνοθέτη τοῦ Ἐθνικοῦ, ἀπ' αὐτὴ τουλάχιστον τὴν κατηγορία;

Μὲ πολλὴ τιμὴ
ΔΗΜ. ΓΙΑΚΟΣ

Ὁ ἐπιστολογράφος μπορεῖ νὰ βρεῖ τὴν ἀπάντηση στοὺς στίχους ποὺ συνοδεύουν τὴν ἔξοδο τοῦ Χοροῦ:

Ὦ σπέρμ' Ἀτρέως, ὡς πολλὰ παθὸν
δι' ἐλευθερίας μόλις ἐξῆλθες
τῇ νῦν ὁρμῇ τελεωθέν

Ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ στέριωμα τοῦ Ὀρέστη, δὲν νοοῦνται, φυσικά, παρὰ μὲ τὸ θάνατο τοῦ Αἴγισθου, διώκτη τοῦ Ὀρέστη καὶ σφετεριστῆ τοῦ θρόνου. Ἐξ ἄλλου, σὲ καμμιὰ ἐκδοχὴ τοῦ μύθου ὁ Ὀρέστης δὲν χαρίζει στὸν Αἴγισθο τὴ ζωὴ καί, τὸ σπουδαιότερο, χωρὶς τὸ θάνατο τοῦ Αἴγισθου, δὲν λύνεται τὸ δράμα. Ἂν ὁ Ὀρέστης ὁδηγεῖ τὸν Αἴγισθο μέσα στὸ παλάτι γιὰ νὰ τὸν σκοτώσει — ἐκεῖ πού σκότωσε κ' ἐκεῖνος τὸν Ἀγαμέμνονα — *(χώρει δ' ἔνθαπερ κατέκτανες πατέρα τὸν ἀμόν, ὡς ἂν ἐν ταὐτῷ θάνῃς)*, αὐτό, εἶναι, βέβαια, ἕνα τέχνασμα τοῦ ποιητῆ, γιὰ νὰ γλυτώσει τοὺς θεατὲς ἀπὸ τὸ θέαμα ἑνὸς φόνου. Ὁ 'σκηνοθέτης', τελειώνοντας τὸ δράμα πρὶν νὰ μπάσει ὁ Ὀρέστης τὸν Αἴγισθο στὸ παλάτι, χαρίζει κατὰ ἕνα τρόπο στὸν Αἴγισθο τὴ ζωὴ καί... δὲν λύνει τὸ δράμα.